

In x nūc sit notū cū qd ego b'nard' de bello loco z uxor mīa Agnes donam' cōfirmam'
 z auctorizam' i ppetuū oīb' habitatorib' ipi' uille de reois p'sentib' z futūz z oīb' heredib' z suc
 cessorib' eoz i ppetuū oīs onores nās z uñas z ortos z domos z ferragenallia qm' abet z deinceps
 abebūt infra t'minos ipi' uille cū ingressib' z egressib' suis cū aqis z pascuis z lignariis z uenari
 b' sic mli' dici z intelligi potest ad pfectū eoz z successorz suorz salua fidelitate t'achonēsis
 ecclē z archiepi z b'nardi de bello loco z successorz suorz z salus decimis z p'miciss. S ub tali u
 cōdicione donam' qd domos z ortos z ferragenallia abeat franche z libe sin oī cōsu z usatico.
 U e t'ris at singlīs laboratores de unaq̄q pariliata sufficiēt ad .lxxx. q'tarias ordeī semnādas do
 nēt .iii. q'tarias ordeī z .i. frumēt. z p lauoro. ii. q'tarias ordeī. Ita tū q no' faciam' es lauore
 uomes suos z qdēq' necessaria sūt aēgulture z ipē fenari' abeat. i. ex his. ii. q'tariis. Et retineo
 nō firmīta omynū z iusticias z furnū z fabricā z faciam' ub panē dēere z donētās p furni
 tico uicesim' qnt' panis. Et si qd domnū ut dedec' in q'quendo pane furnari' fōit restituar
 z emdet ut p parte sua peioratū accipiat. scdm suū ualorē z aliā q'tariā laucei retineo nō. Et
 nos mytam' z cōstituiam' fenariū cū cōsilio z uolūtate hōiū. Et si fenari' beñ nō lauētū
 it faciam' cū meliorare cū cōsilio hōiū. Et hōies calcant sua fenarīta p amore alioz. Verūp
 tam p't p'dicta sic sup' disticta z dēimnat s' nul' ali' cēs' ut usatic' p'dicta hōib' ut eoz suc
 cessorib' addi ut imponi possit. z nulla us' ut uolēcia fiat ex n' p rectā z eq' iusticiā. Nō at
 z successorz nri manutēiam' z defendam' ipos hōies z eoz honores. cōt' oīs hōies. Et ipi hōies
 faciāt fortitudinē i q' possit se saluare ac beñ dēfende z nos mytam' i ipa fortitudinē magist' z
 donem' ex cibū z potū z lucrū z mytam' sibi sogas z senayas z tapietas z ipi hōies faciāt opū
 fortitudinis. Vnusq̄sq; at laboratoz abeat ad singlas pariliatas. iiij. q'teritas uñas. Et q
 nūn' ut may' habuerit donet sed qntitatē honoz p cōstituta racioē. Si q's h' frēgit i duplū
 pen' restituar z p'ca firm' pmanat. Qd ē actū noīs auct' an. o. c. lxxx. iij. dnice incarnacōis.
 s. f. n' b'nardi d bello loco. s. f. n' Agnē uxoris ei'. s. f. n' b'nardi s uilla mayors. s. f. n'
 bengariū d sena. s. f. n' Caluons. s. f. n' bengariū examuz. s. f. n' Ricardoi.

b'nardi leueta q h sepsit cū lētis dāpnant i. x. lina. z i. xv.

p't mandamētū p'et d barberino. 150

s. s. l. d.

Bernat de Bell-lloc i Agnès, castlans de Reus, concedeixen una carta de població i franqueses als veïns de la vila, presents i futurs, a qui confirmen les seves possessions, salvant la fidelitat a l'Església de Tarragona i als seus senyors.

In Christi nomine. Sit notum cunctis quod ego, Bernardus de Bello Loco, et uxor mea, Agnes, donamus, confirmamus et auctorizamus in perpetuum omnibus habitatoribus ipsius ville de Redis, presentibus et futuris, et omnibus eredibus et successoribus eorum in perpetuum, omnes onores, terras et vineas et ortos et domos et ferragenallia que modo abent et deinceps abebunt infra terminos ipsius ville, cum ingressibus et egressibus suis, cum aquis et pascuis et lignariis et venatibus, sicut melius dici et intelligi potest, ad profectum eorum et successorum suorum, salva fidelitate Terrachonensis Ecclesie et Archiepiscopi et Bernardi de Bello Loco et successorum suorum et salvis decimis et primiciis. Sub tali vero condicione, donamus quod domos et ortos et ferragenallia abeant franche et libere sine omni censu et usatico. De terris, autem, singulis laboratores de unaquaque pariliata sufficienti ad ·LXXX· quartarias ordeï seminandas donent ·III· quartarias ordeï et ·I· frumenti et pro lauceo ·II· quartarias ordeï. Ita tamen quot nos faciamus eis lauceare vomeres suos et que necessaria sunt agriculture et ipse ferrarius abeat ·I· ex his ·II· quartariis. Et retinemus nobis firmamenta ominum et iusticias et furnum et fabricam et faciamus vobis panem quocere et doneturis (sic) pro furnatico vicesimus quintus panis. Et si quod damnum vel dedecus in quoquendo pane furnarius fecerit, restituat et emendet vel pro parte sua peioratum accipiat secundum suum valorem et aliam quartariam laucei retineo nobis. Et nos mitamus et constituamus ferrarium cum consilio et voluntate hominum. Et si ferrarius bene non lauceaverit, faciamus eum meliorare cum consilio hominum. Et homines calcent sua ferramenta pro amore aliorum. Verumptamen, preter predicta, sicut superius distincta et determinata sunt, nulus alius census vel usaticus predictis hominibus vel eorum successoribus addi vel inponi possit, et nulla vis vel violencia fiat eis nisi per rectam et equam iusticiam. Nos, autem, et successores nostri, manuteneamus et defendamus ipsos homines et eorum honores contra omnes homines. Et ipsi homines faciant fortitudinem in qua possint se salvare ac bene defendere et nos mitamus in ipsa fortitudine magistros et donemus eis cibum et potum et lucrum, et mitamus ibi sogas et senaias et tapieras, et ipsi homines faciant opera fortitudinis. Unusquisque, autem, laboratorum abeat ad singulas pariliatas ·III· quarteratas vinearum. Qui, autem, minus vel maius habuerit donet secundum quantitatem honoris pro constituta racione. Si quis hoc fregerit, in dupli pena restituat et postea firmum permaneat. Quod est actum nonas augusti, anno ·M·C·LXXXIII· Dominice Incarnacionis.

Sig+num Bernardi de Bello Loco. Sig+num Agnetis, uxoris eius. Sig+num Bernardi de Villa Maioris. Sig+num Berengarii de Serra. Sig+num Calvonis. Sig+num Berengarii Examuz. Sig+num Ricardi.

Sig+num Bernardi Levita, qui hoc scripsit cum literis dampnatis in ·X· linea et in ·XV· propter mandamentum Petri de Barberano, quo (senyal) supra.

En el nom de Crist. Sigui a tothom conegut que jo, Bernat de Bell-lloc, i la meva dona, Agnès, donem, confirmem i autoritzem, a perpetuïtat, a tots els habitants de la mateixa vila de Reus, presents i futurs, i a tots els seus hereus i successors, perpètuament, tots els honors, les terres, les vinyes, els horts, les cases i els farraginals que ara tenen i en el futur tindran en els termes d'aquesta vila, amb les seves entrades i sortides, amb les aigües, les pastures, els boscos i la caça, com millor pugui dir-se i entendre's, per al profit d'ells i dels seus successors, salvada la fidelitat a l'Església i arquebisbe de Tarragona, a Bernat de Bell-lloc i als seus successors, i salvats els delmes i les primícies. Sota tal condició, però, concedim que tinguin francament i lliure, sense cap mena de cens ni usatge, les cases, els horts i els farraginals. De cadascuna de les terres, els treballadors, a partir de cada parellada suficient per al sembrat de 80 quarteres d'ordi, donin 3 quarteres d'ordi i una de forment, i per al llossal, dues quarteres d'ordi. De manera que els fem llossar les seves arades i el que és necessari per a l'agricultura, i que el ferrer tingui una d'aquestes dues quarteres. I ens retenim per a nosaltres els auxiliis dels homes, les justícies, el forn i la ferreria, i us fem que cogueu el pa i que en sigui donat el vint-i-cinquè per al fornatge. I si el forner fes cap dany o perjudici en la cocció del pa, que ho restitueixi i esmeni o que es quedi per a ell la part dolenta d'acord amb el seu valor, i retinc per a nós una altra quartera de llossal. I nosaltres volem posar i establir el ferrer amb el consell i la voluntat dels homes. I si el ferrer no llossés bé, farem que millori amb el consell dels homes. I que els homes esmolin les seves eines segons el costum dels altres. Tanmateix, a més del que s'ha dit, tal com més amunt s'ha matisat i determinat, que no pugui ser afegit ni imposat cap altre cens ni usatge als esmentats homes o als seus successors, i que no se'ls faci cap força ni violència si no és mitjançant una justícia recta i equitativa. Que nós i els nostres successors mantinguem i defensem aquests mateixos homes i els seus successors contra tota la resta. I que els esmentats homes facin una fortalesa per tal que s'hi puguin salvar i defendre bé, a la qual nosaltres hi enviem mestres d'obra i els donem aliment, beguda i guany, a més d'enviar-hi sogues, senalles i tapieres, i que aquests mateixos homes treballin en la construcció de la fortalesa. Que cadascú dels treballadors disposi, per cada parellada, de quatre quarterades de vinyes. Però que aquell qui haurà obtingut més o menys, doni a mesura de l'honor, segons la quantitat establerta. Si algú infringís això, que en restitueixi com a pena el doble del valor i que, tot seguit, romanguí ferm. La qual cosa ha estat feta a les nones d'agost de l'any 1183 de l'Encarnació del Senyor.

Sig+ne de Bernat de Bell-lloc. Sig+ne d'Agnès, la seva muller. Sig+ne de Bernat de Vilamajor. Sig+ne de Berenguer de Serra. Sig+ne de Calbó. Sig+ne de Berenguer Examús. Sig+ne de Ricard.

Sig+ne de Bernat Levita, que va escriure això amb lletres esmenades a la línia desena i a la quinzena, per manament de Pere de Barberà, com (senyal) més amunt.